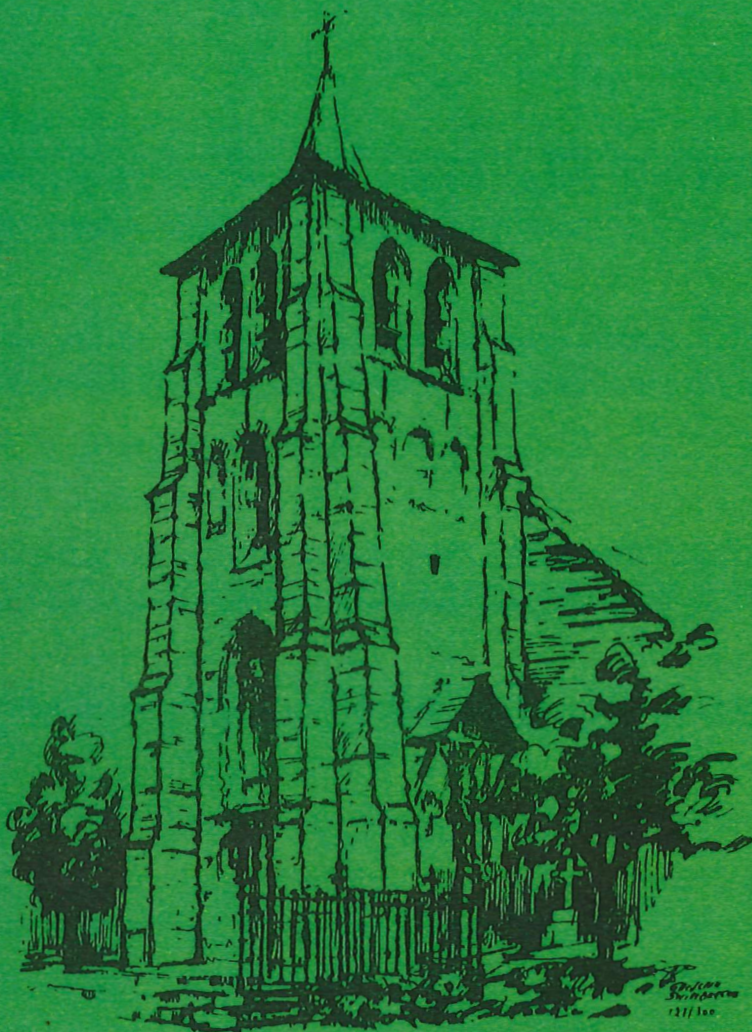

ZILLEGHEM

Verantw. Uitgever: Jules Polllet, Engelstraat 2 Aartrijke

JUNI 1994 - 15de JAARGANG Nr 2
DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

ZILLEGHEM

HANDELINGEN VAN DE KRING
VOOR HEEMKUNDE EN GESCHIEDENIS
"PASTOOR RONSE"

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

I N H O U D

	pag.
Cappon Géry <i>De Ommeloper en het plan naar P.C. Popp</i> <i>2de en 3de Begin</i>	43
Arnou Patrick <i>Branden en brandbestrijding op de deelgemeente</i> <i>Loppem (± 1935-1976)</i>	54
Deceuninck Victor C.F.X. <i>Gebruiken bij verkoop of gifte van een onroerend</i> <i>goed in de 13de eeuw</i>	75

JUNI 1994 - 15de JAARGANG Nr 2

REDACTIE EN BEHEER

Jules Pollet
Patrick Arnou
Géry Cappon
Victor Deceuninck
Filip Demeyer
Michel Demeyer
Bertrand Denys

Engelstraat 2 Aartrijke
B.J. Lievensstraat 12 Zedelgem
Patrijzenhoek 9 Zedelgem
Groenestraat 29 Zedelgem
Aartrijksstraat 18 Aartrijke
Aartrijksstraat 18 Aartrijke
Klaprozenlaan 13 Loppem

Lidmaatschap: 250 F
Rek. 001-0771018-41 of 738-1172056-27
Heemkundige Kring "Pastoor Ronse"
Zedelgem

Studies verschenen in "Zilleghem" of uittreksels daarvan, mogen niet gebruikt noch aangehaald worden zonder te verwijzen naar dit tijdschrift en de auteur.

Ieder auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikels.

Verantw. Uitgever: Jules Pollet, Engelstraat 2, 8211 Aartrijke

DE OMMELOPER EN HET PLAN NAAR P.C. POPP

2de en 3de Begin

Géry CAPPON

(vervolg nr. 1)¹

HET TWEEDE BEGIN

Beghinnende oost jeghens over het voorschreven Begin, oostwaert over aende voorschreven Willewaertstraete, altusschen 't velt aende noortsyde, de straete loopende wyt de Willewaertstraete naer de Oostpleyne aende suytseyde², streckende metten westhende aende voorschreven Willewaertstraete ende metten oosthende aende straete die naer 't velt loopt³. Ende is het Begin daer d'hofstede van d'hoirs Aernout Van Maele ende d'hofstede van d'heer Octaviaen Van Morisse in staet. Vanden zuytwesthouck in,⁴

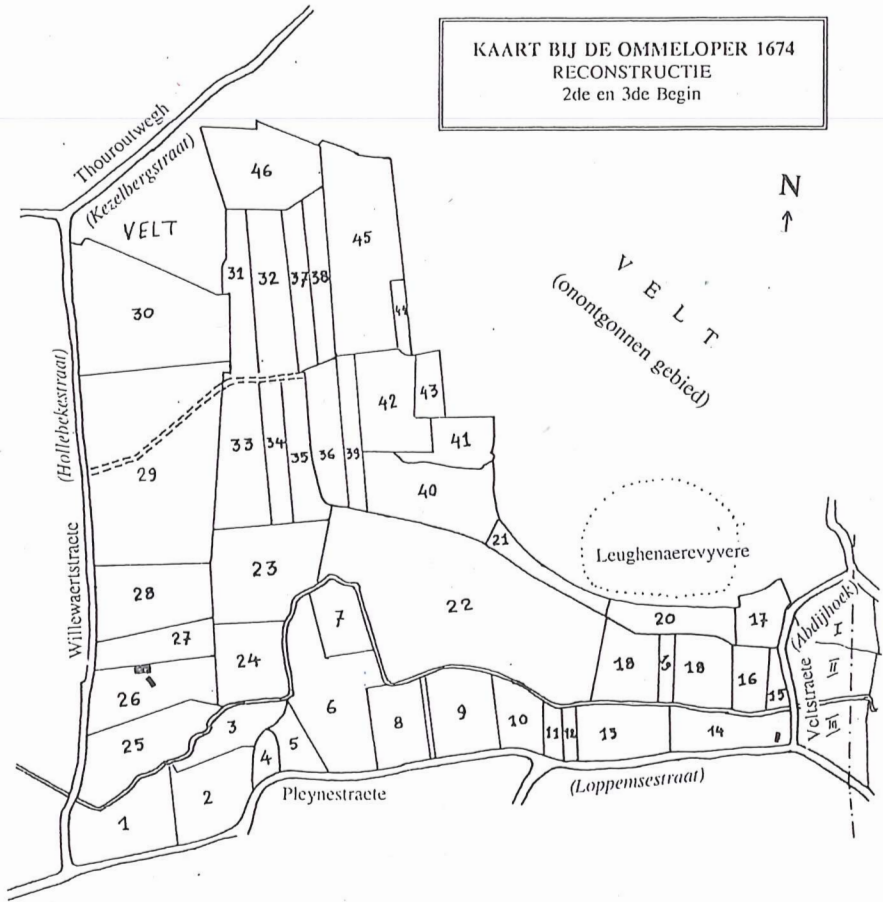
¹ Zie "ZILLEGHEM" 13 jg. p. 137-150.

² Uit deze zin blijkt dat de huidige Loppemsestraat vanaf het begin aan de Groenestraat-Snellegemsestraat tot aan de Hollebekestraat ook "Willewaertstraete" genoemd werd. Vanaf de Hollebekestraat richting Loppem heette de Loppemsestraat "Pleinstraeete".

³ Nu: Abdijhoek.

⁴ Te beginnen vanaf de zuidwesthoek van het Begin.

KAART BIJ DE OMMELOPER 1674
 RECONSTRUCTIE
 2de en 3de Begin

KAART VAN ZEDELGEM NAAR
P.C. POPP

Detail van 2de en 3de Begin

Art	Nrs Popp-kaart	Werk. Opp.	Geta- xeerde opp.	Identificatie	Eigenaar in 1674	Bewoner of gebruiker in 1674
1	331	2-0-64	1-0-30	land "de Lypstux"	Pieter Logghe	Jacob van Maele
2	332 (Z.deel)	1-2-59	1-0-8	land	Kerk v. Zedelgem	Frans Vitse
3	332 (N.deel)	1-0-96	0-2-20	weiland	Pieter Logghe	Jacob Van Maele fs. Aernout
4	329	0-1-40	0-0-77	land	Jacob Lievens	Jacob Van Maele fs. Aernout
5	327 (ZW.deel)	0-1-72	0-1-0	land	Jacob Van Maele fs. Aernout	Jacob Van Maele fs. Aernout
6	325 (Z.deel) 326-327 (rest)	3-0-64	1-1-95	land	Jacob Van Maele fs. Aernout	Jacob Van Maele fs. Aernout
7	325 (rest)	1-2-5	0-2-97	weiland	Kerk v. Zedelgem	Pieter Logghe
8	323-324	1-1-80	0-2-64	land	liberi Aernout Van Maele	Jacob Van Maele fs. Aernout

9	319-320	2-0-8-	1-0-34	land	liberi Jacob Lievens en Kerk van Zedelgem voor 0-0-50	Liberi Jacob Lievens
10	317	0-2-28	0-1-32	land	Liberi Jacob Lievens	Liberi Jacob Lievens
11	316	0-1-0	0-0-55	land	Jacob Van Maele	Jacob van Maele fs. Aernout
12	315	0-1-0	0-0-55	land	Jacob Van Maele	Jacob Van Maele
13	311	1-2-2-	1-0-57	land "den Noortbick"	d'hoirs Jacques Lievens	d'hoirs Jacques Lievens
14	308-309-310	1-2-2	1-0-57	hofstede (meest oost.) + land	Octaviaen Van Morisse	Paulus Seye
15	304	0-1-0	0-0-50	weiland	Kerk v. Zedelgem	Jan Slembrouck
16	303	0-2-0	0-1-0	weiland	Chartreuzen van Brugge	Paulus Seye
17	172 (Z.deel) 173	0-1-58	0-0-73	land	Andries Vandekynderen	Symoen Maene

18	297-298-299-301 (2 percen)	3-0-10	1-2-50	weiland	d'hoirs Jacques Lievens	d'hoirs Jacques Lievens
19	300	0-1-0	0-0-63	weiland	Kerk v. Zedelgem	Jacob Hegebaert
20	174	0-2-95	0-1-10	land	Andries Vandekynderen	Symoen Maene
21	175-176-177-178	1-0-88	0-0-50	mager bos	Octaviaen Van Morisse	Paulus Seye
22	292-293-294-295-296	10-0-20	5-2-16	weiland	Jo' Eugeen Van Haveskercke	Vid ^a Cornelis Logghe
23	289-290-291- perc. ten Z van 290	3-1-26	0-2-60	weiland	Potterie in Brugge	Vid ^a Lambert Maertens
24	286	2-0-58	1-0-30	land "het Boomstick"	liberi Adriaen Van Maele	Jacob Van Maele fs. Aernout
25	284-287	2-0-52	1-0-68	land "de Crommen Haeck"	liberi Aernout Van Maele	Jacob Van Maele fs. Aernout

26	281-282-283-285(Z.deel)	3-0-68	2-0-5	land met hofstede, huis en stallen	Liberi Aernout Van Maele	Jacob Van Maele fs. Aernout
27	285 (N.deel) + 2 perc.ten N.van 281 & 282	2-1-94	1-1-44	land	Cornelis Van Maele	Jacob Van Maele
28	277	1-2-44	0-2-75	land	d'hoirs Jacques Lievens	d'hoirs Jacques Lievens
29	241-242-271-272-273-274-275	5-2-4	2-1-70	bos en land "de Vossehollen"	d'hoirs Jacques Lievens	d'hoirs Jacques Lievens
30	238-239-240	4-2-18	2-0-60	land "de Isenberghen"	Jan De Cloedt	Jan De Cloedt
31	226-227-244	1-1-24	0-2-20	land "het Veltstick" later "het Vossestick"	Jacques Van Maele	Jacques Van Maele
32	224-225-246-247	1-0-49	0-1-37	land	Jacques Van Maele	Jacques Van Maele

33	269-270	1-1-12	0-1-54	land en bos	d'hoirs Jacob Lievens	d'hoirs Jacob Lievens
34	268	0-2-72	0-1-0	bos	d'hoirs Jacob Lievens	d'hoirs Jacob Lievens
35	266-267	1-0-27	0-1-25	bos	Pieter Logghe	Jacob Van Maele fs. Aernout
36	265 (W.deel)	0-1-35	0-0-40	land	Pieter Slembrouck	Pieter Slembrouck
37	233-248 (W.deel)	0-2-10	0-0-82	bos	Pieter Slembrouck	Pieter Slembrouck
38	222-248 (O.deel)	1-0-8	0-1-16	land "het Cooremoesch"	Jacob Van Maele fs. Joris	Jacob Van Maele
39	265 (O.deel)	0-1-24	0-0-48	bos	Jacques Van Maele	Jacques Van Maele
40	259-260-261-262-263-264	2-0-80	1-0-8	land	Cornelis Van Maele	Jacob Van Maele fs. Aernout
41	255-256-258	1-2-7	0-2-20	bos	Jan Lievens	Cornelius De Cnocq
42	265 bis-257	1-2-44	0-2-20	land	Octaviaen Van Morisse	Paulus Seye

43	253-254	1-0-23	0-0-82	bos	Octaviaen Van Morisse	Paulus Seye
44	250 (W.deel)	0-0-50	0-0-27	bos	Octaviaen Van Morisse	Paulus Seye
45	216-217-218- 249	3-2-48	1-2-12	land	Octaviaen Van Morisse	Paulus Seye
46	219-220-221- 230-231-232	3-1-50	niet ver- meld	bos	Jan Lievens fs. Ryquaert Jacob Van Maele fs Joris heeft hierin 0-1-50	Cornelius De Cnoq Jacques Van Maele
DERDE BEGIN						
I	305	1-0-42	0-1-10	land	Liberi Jacques Lievens	-
II	306	1-1-70	0-1-70	weiland	Mevrauwe Van Caprijcke	-
III	307	0-2-18	0-1-10	land	Octaviaen Van Morisse	-

Aanvullende gegevens:

- Nr. 321 is de "*uytwegh van Jonckheer Eugeen Van Haveskercke*".
- Ten noorden van nr. 174 en 175 lag de "*Leughenaerevyvere*", buiten de ommeloper, maar wel vermeld als grensgegeven voor die percelen. Die vijver was minstens even groot als perceel nr 182.
- Bij artikel 37 wordt vermeld dat het grenst aan het "*Cooremoersstraetken*".
- We treffen "veld" - dus onontgonnen gebied - aan:
  - ten noorden van art. 30, 46, en 45;
  - ten oosten van art. 43, 44 en 45;
  - ten noorden van art. 17.

Besluiten:

1. De totale oppervlakte van het Tweede Begin bedraagt 85-2-60. De taxatiewaarde bedraagt 43-0-62. Dit is 50,3% van de werkelijke grootte en 11,63% lager getaxeerd dan het Eerste Begin.
2. In het Tweede Begin staan slechts twee woningen:
  - * hoeve bewoond door Paulus SEYE (art. 14)
  - * hoeve bewoond door Jacob VAN MAELE (art.26).
3. De meest voorkomende eigenaars in dit Begin:
  - Jacob Lievens
  - Jacob fs. Aernout Van Maele
  - Liberi Aernout Van Maele
  - Liberi Jacob Lievens
  - Octaviaen Van Morisse
  - Eugeen Van Haveskercke
  - Jacques en Cornelis Van Maele.

HET DERDE BEGIN

Dit begint verre zuytoost vande voorschreven parcheele, oost jehens over 't voorschreven Begin, oost over aende Veltstraete aene oostsyde 't landt dat in Lophem prochie gemeten is, aende oostsyde veurghemeens; streckende metten noorthende aen 't velt ende metten zuythende aende straete, die vande Oostpleyne naer Zedelghem loopt. Vanden noortoosthouck in, ... (zie tabel p. 51).

Besluit.

1. De totale oppervlakte bedraagt 3-1-30 is is getaxeerd op 1-0-96. Procentueel is dit 38,45%. M.a.w. 68,47% lager getaxeerd dan het Eerste Begin.
  2. Geen behuizing in dit klein gebied in 1674.
-

BRANDEN EN BRANDBESTRIJDING
OP DE DEELGEMEENTE LOPPEM (± 1935-1976)
(vervolg)

Patrick ARNOU

De periode 1949-1965.

Vanaf 1 januari 1949 stond het Brugse korps dus alleen in voor de brandbestrijding in Loppem.

De Brugse brandweer pakte de zaak professioneel aan en vroeg reeds in april 1951 aan het Loppemse bestuur om plannen van de gemeente te bezorgen. De bedoeling was enerzijds uit te maken waar bij de aanleg van waterleiding hydranten dienden te worden voorzien en anderzijds de bijzondere inrichtingen of eigendommen op het grondgebied van de gemeente te kennen.

De gemeente maakte daarop ten behoeve van de brandweer een speciaal plan op en stelde dat volgende 23 gebouwen en inrichtingen volgens haar speciaal te beschermen waren: de kerk van Loppem, het gemeentehuis, het "ouderlingengesticht met meisjesschool", de jongensschool, het station, het "historisch kasteel" van baron Jean van Caloen, het kasteel "Wit Huis" van baron Karl van Caloen, de zagerij-houthandel Henri Blomme, het kasteel "De la Motte" van Joseph Carron de la Carrière, de garage van Henri Vande Kerckhove, de zagerij-houthandel van Marcel Barbier, het "Vijverkasteel van Georges Coppieters, het kasteel "Baesveld" van kolonel Joly, de garage van Cyriel Naessens, het noviciaat van de Priesters van het Heilig Hart (Ter Loo), de afdeling "College" van Zevenkerken, het kasteel "Em-

maus" van baron Leon van Caloen, het Klooster O.L.V. van Bethanië, het kasteel "Lisbona" van Emm. van Outryve d'Ydewalle, de werkhuizen Galacor (knopenfabriek), het autokerkhof met werkplaats van Om. Casteleyn, de garage van Cyriel Ramon en het kasteel "Valkenbosch" van Joseph van Outryve d'Ydewalle.

De waterleiding met hydranten zal pas in 1966-1967 gerealiseerd worden.

Op het einde van de jaren vijftig wordt ook de controle op schouwspel- en bioscoopzalen strenger.

Op 19 november 1959 laat de gemeente Loppem aan de Brugse brandweer weten dat in Loppem twee zalen een vergunning bezitten voor het inrichten van schouwspelen of cinema. Het betreft enerzijds de "patronaatszaal" aan de Ieperweg, waar een aantal katholieke verenigingen samenkomen (Davidsfonds, B.J.B., V.B.J.B., K.A.V., K.A.J., V.K.A.J.) alsook de vrije scholen, voor het geven van toneel of cabaret op onregelmatige tijdstippen, het vertonen van films of het houden van vergaderingen. Anderzijds is er de zaal van Prudent Constant aan de Kapellestraat, waar per jaar hoogstens een drietal vertoningen worden gegeven (meestal cabaret) en die ook gebruikt wordt als danszaal of bollebaan.

Intussen deden zich in die periode eerder zeldzaam grote branden voor.

Meest spectaculair waren de twee branden bij de familie Ramon. De eerste brand woedde in de nacht van 1 juni 1954 in de grote hangaar van de garage met werkhuis, toebehorend aan Cyriel Ramon en gelegen aan de Autobaan. De Brugse brandweer werd verwittigd om 0u45 en was 11 minuten later ter plaatse. De

hangaar stond in lichtelaaie en het dak was reeds ingestort. In de hangaar bevonden zich grote hoeveelheden olie, 200 autobanden, 2 pick-ups en allerlei materieel. Van de hangaar was niets meer te redden maar de omliggende gebouwen en de op het terrein geparkeerde auto's konden beveiligd worden.

Precies tien jaar later is er opnieuw een ernstige brand bij dezelfde familie, maar ditmaal in de danszaal "Bukavu", die op hetzelfde terrein was opgetrokken.

Op 3 maart 1964 wordt de Brugse brandweer opgeroepen om 13u12. Acht minuten later is men ter plekke. De spuitgasten kunnen de danszaal niet meer redden. De houten binnenbekleding en de rieten matten aan het plafond staan volledig in lichtelaaie. Men moet zich ertoe beperken de aanpalende woning met herberg te vrijwaren. De brandweer merkt op dat het een brandgevaarlijke inrichting betrof die niet reglementair in orde was.

Kleinere branden betreffen meestal hoevegebouwen en annexen die niet zoveel schade teweeg brengen.

Zo de kleine brand, die zich op 11 juli 1952 even na 16 u voordoet op de kleine hoeve van Cyriel De Graeve aan de Veldhoek 160. Een houtmijt en een berghok gaan in de vlammen op. Het vuur wordt binnen de tien minuten na aankomst van de brandweer al overmeesterd.

Een schouwbrand moet worden bedwongen op 31 december 1959 bij de kinders Perquy op de Sparrewijk in de Rijselsestraat.

Op 26 november 1960 gaan bij Albert Strubbe aan de Oude Ieperweg ovenkot en stallen in de vlammen op. De brand ontstaat door een fornuis. De brandweer is tien minuten na de oproep ter plaatse, maar de vlammen slaan toch reeds door het dak. De varkens die zich in het gebouw bevonden kunnen worden gered.

Zwarte rookwolken slaan op de middag van 26 oktober 1962 uit de toegangsdeur en de kelderopeningen van het Loppemse gemeentehuis. Vlammen zijn niet te zien. De spuitgasten moeten met gasmaskers de vuurhaard opsporen en vinden in de chauffagekelder een smeulende stapel oud papier en een autoband. De brand zou ontstaan zijn door een onvoorzichtigheid bij het aanmaken van de verwarming. De schade bedraagt echter niet meer dan 10.000 fr.

Nog hetzelfde jaar is er vals alarm bij André Vandaele aan de Heidelbergstraat. Misleid door een dikke neerslaande rook uit de schoorsteen, verkeerde een buurman ten onrechte in de waan dat er brand was uitgebroken in de woning.

Een zware schouwbrand woedt op 8 januari 1963 in een landhuis langs de Torhoutsesteenweg, bewoond door Emmanuel Rotsaert. De schade blijft evenwel beperkt tot 1.000 fr.

Op 11 januari 1965 brandt de keuken van het restaurant "De Lac" uit. Door een snelle tussenkomst van de brandweer die zeven minuten na oproep reeds ter plaatse is, blijft de brand tot de keuken beperkt en worden propaangasflessen in de buurt gevrijwaard. Een oververhitte frietketel is de oorzaak van de brand.

Opnieuw vals alarm op 5 oktober 1965, wanneer bij Gerard Loncke in de Statiestraat ontsnappende stoom uit een verwarmingsinstallatie ten onrechte als brand wordt geïnterpreteerd.

Het meeste werk heeft de Brugse brandweer in die periode echte met bos-, veld- en grasbranden, die te Loppem blijkbaar zeer regelmatig voorkwamen.

Het begint op 22 juli 1952 met een grasbrand op de berm van de

autoweg, die echter spoedig kan worden geblust.

Op 15 maart 1953 gaan tussen de autoweg en de "put van Byttebier" twee hectaren hoogstaand gras en jonge sparren, eigendom van burgemeester Karl van Caloen, in de vlammen op.

Op 29 januari 1954 is de Brugse brandweer opnieuw te Loppem om struikgewas te blussen op de plaats waar de spoorlijn Brugge-Kortrijk de autoweg dwarst. De oorzaak van de brand zijn gensters, afkomstig van een locomotief.

Nieuwe brand in de bossen van Caloen langs de autoweg op 12 april 1954. De Brugse brandweer komt slechts 25 minuten na de oproep ter plaatse. De brand was gemeld op de "Ster" te Loppem, maar een Loppemse inwoner had de brandweelieden die de weg vroegen, verkeerdelijk naar de "Spar" gestuurd... Intussen was de brand echter grotendeels geblust door de boswachter met enkele helpers.

Op 7 juni 1959 staat een strook van 100 meter struikgewas langs de autoweg in brand. De brandweer verlaat na het blussen om 11u45 het terrein. om 13u42 wordt zij echter terug opgeroepen, gezien nu even verder opnieuw een 50-tal meter struikgewas in brand staat. Ook dit wordt gedoofd en men blijft enige tijd ter plaatse om heropflakking te vermijden.

De week erop is het opnieuw zover en dient op 16 juni in de vooravond weerom struikgewas geblust langs de autoweg.

En nog is het nog niet gedaan. Op 24 juli 19*59 dient opnieuw tweemaal uitgerukt voor brandend kreupelhout op de berm van de autoweg. Een zone van ongeveer 200 meter lang wordt prooi der vlammen. Op een gegeven ogenblik wordt ook een nabijgelegen hangaar met stro bedreigd, maar deze kan gered worden. Rijks-wacht en veldwachter stellen een onderzoek in.

Door onvoorzichtigheid van kamperende scouts ontstond op 21 april 1960 brand in de bossen van baron Roland van Caloen aan de Torhoutsesteenweg te Loppem. De brandweer werd opgeroepen door de Abdij van Zevenkerken. Een felle wind bemoeilijkte de blussingswerken, maar de schade bleef gering.

Op 8 juni 1962 is er opnieuw brand van gras en struiken langs de berm van de autosnelweg. De brandweer wijt de brand aan een vanuit een voorbijrijdende wagen weggeworpen sigaret.

Ongevallen en autobranden.

De aanwezigheid van de autoweg op Loppems grondgebied leidt vanaf de vijftiger jaren ook tot talrijke tussenkomsten van de brandweer wegens ongevallen en autobranden.

Zo ontstond op 30 augustus 1954 brand aan een vrachtwagen van een zekere Jerome De Bruyne uit Deinze. Door wrijving van de banden tegen de planken laadvloer had de achterzijde van de vrachtwagen vuur gevat. Het was de veldwachter van Loppem die op de autoweg de nodige vaststellingen kwam doen.

In de zestiger jaren deden dergelijke autobranden zich reeds regelmatig voor. Daarbij had men in het begin nogal eens last van gebrek aan bluswater. De oorzaak van de autobranden was veelal te vinden in technische pech of door het wrijven van de (platte) banden.

Ook zware ongevallen langs de autoweg noodzaakten meer en meer het optreden van de brandweer. Niet zelden vielen daarbij dodelijk slachtoffers.

Zo deed zich op 28 augustus 1961 een spectaculair ongeval voor op de oprit richting Brussel, waar een tractor met oplegger

volgeladen met butaan- en propaanflessen kantelde en naast de oprit in de diepe gracht terecht kwam. De chauffeur kwam door verstikking om het leven en deskundigen van de firma ESSO dienden ter plaatse te komen om het bergen van de gasflessen te helpen verzekeren.

Ook het bevrijden van geknelde personen uit auto's werd gaandeweg meer noodzakelijk, terwijl de brandweer ook technieken ontwikkelde om een met olie bedekt wegdek onschadelijk te maken (eerst zand, daarna speciale absorberende korrels).

Tenslotte werd ook het oppikken van verloren ladingen een klus voor de brandweer, zoals een gans verspreid liggende lading houten schoenzolen op 5 juni 1974...

Maar ook op andere verkeerswegen in Loppem deden zich zware ongevallen en autobranden voor, die de tussenkomst van de Brugse brandweer noodzakelijk maakten.

Zo blijken in die periode de Torhoutsesteenweg en de Heidelbergstraat vrij beruchte verkeersaders. Soms is alcohol duidelijk de oorzaak van het ongeval, zoals op 11 april 1968, wanneer de brandweer langs de Torhoutsesteenweg naast het autowrak de ladderzatte chauffeur aantreft, die gewoon staat te wachten op de weg. Niet de brandweer, maar de rijkswacht neemt hem mee...

Trieste balans op 18 maart 1966, wanneer bij een botsing tussen een wagen Mercedes en een wagen Chevrolet in de Heidelbergstraat nabij het station van Loppem twee doden en twee zwaargewonden vallen. Eén bestuurder wordt daarbij verkoold in zijn voertuig.

Dat een ongeluk soms in een klein hoekje zit, ondervond Dirk Decabooter uit Kortrijk, die op 23 april 1976 langs de Merkem-

veldweg met de wielen van zijn bestelwagen in de losse grond van de wegberm was vastgeraakt. Alle pogingen om weg te geraken bleken tevergeefs en door het blijven doldraaien van de wielen raakten dorre bladeren en takjes rond de wielen verhit en vatten vuur, met gevolg dat de ganse wagen uitbrandde en bij de aankomst van de brandweer zelfs een nabijgelegen bosje reeds gedeeltelijk door het vuur was aangetast.

Drenkelingen.

De bij de aanleg van de autosnelweg ontstane "put van Byttebier" wordt in de jaren 1950 omgebouwd tot een toeristische attractie onder de nieuwe naam "Lac van Loppem".

Vooraf in warme zomerdagen is het er druk en velen willen een duik nemen in het frisse water. Toch is deze "Lac van Loppem" niet zonder gevaar en vanaf de jaren vijftig wordt de brandweer meer en meer opgeroepen voor verdrinkingsgevallen. Ook vroeger waren die aldaar reeds voorgevallen maar zonder dat de brandweer hiervoor werd opgeroepen.

De Brugse brandweer begint zich trouwens ook meer te organiseren voor dergelijke hulp. Zo zien we dat waar in het midden van de jaren vijftig de hulp enkel bestaat uit dreggende brandweerlieden en een ambulance met zuurstofapparaat, er vanaf het einde van jaren vijftig ook reeds duikapparaten zijn aangeschaft voor enkele brandweerlieden, die dus ook onder water de slachtoffers kunnen opsporen. Later komt er een speciale reddingswagen met reddingsboot en in 1970 zien we bij de Lac van Loppem ook een kikvorswagen met duikploeg verschijnen.

Intussen eist de Lac van Loppem een trieste reeks drenkelingen en spelen er zich aldaar hartverscheurende taferelen af wanneer mensen in het water verdwijnen onder het radeloze oog van

familieleden of vrienden. Zelden ken men trouwens de slachtoffers nog redden, hoewel daartoe alles in het werk wordt gesteld.

Zo poogt op 14 juli 1957 de brandweer samen met de Loppemse dokter Beeckman gedurende meer dan een uur met een "ademopwekkingsapparaat" het leven te redden van de 14-jarige Fernand Verbeke uit Gistel, maar alle hulp is tevergeefs. Hij wordt naar het lijkhuisje in Loppem overgebracht.

Op 5 juli 1959 wordt de brandweer opnieuw opgeroepen om een jongeling te redden, die men onder water heeft zien verdwijnen in de Lac. De brandweermannen hebben twee duikapparaten bij zich, waarmee ze onder water gaan zoeken, terwijl ook met twee dreggen wordt gewerkt. Een massa volk volgt de werkzaamheden en belemmert het werk van de brandweer. Na anderhalf uur wordt alle hoop opgegeven en beslist men het zoeken te staken tot 's anderendaags. Na meer dan een uur nieuw dreggen wordt dan de drenkeling opgehaald. Het is de 22-jarige Joseph Haeck uit Tielt. Hij wordt naar het lijkenhuisje van het Sint-Janshospitaal te Brugge overgebracht.

In juli 1967 zijn er twee verdrinkingsgevallen binnen dezelfde week. De hulpverlening is op dat moment wel zover gevorderd dat men een gevonden drenkeling die nog teken van leven vertoont, in een ziekenwagen met reanimatietoestel kan overbrengen naar het ziekenhuis, zonder de beademing te moeten stopzetten. In het ziekenhuis wordt het slachtoffer dan direct door klaarstaande dokters behandeld.

Wel was er op dat moment nog geen dokter die de ziekenwagen vergezelde. Men belde wel vanuit de brandweerkazerne dokters op, met verzoek ook ter plaatse te willen gaan om bijstand te verlenen.

Bij het verdrinkingsgeval van 27 juli 1967 (de 18-jarige Marc De Laere uit Ingelmunster), maakt de brandweercommandant er zijn beklag over dat men 15 dokters heeft moeten oproepen om één ter plaatse te kunnen krijgen. Sommigen weigerden zelfs gewoon. Nochtans was ook toen dergelijke weigering in hoofde van een geneesheer reeds strafbaar ingevolge de wetten van 6 januari 1961 en 8 juli 1964.

Soms loopt het echter ook nog eens goed af, zoals bij Fernand Hongenaert, die op dinsdag 9 juni 1970 in de Lac te Loppem gaat zwemmen doch onder water verdwijnt. Enkele personen die dit hadden zien gebeuren, doken het water in en konden hem na korte tijd bovenhalen. Hij kon onmiddellijk daarna naar het ziekenhuis worden overgebracht door de brandweer, die zeven minuten na de oproep ter plaatse was.

Minder geluk was er voor Daniël Van Clooster, die in augustus 1975 wel wordt bovengehaald door de kikvorsmannen van de Brugse brandweer, maar al overleden is. De dokter van de urgentieploeg moet de echtgenote van de drenkeling ter plaatse verzorgen, nu zij dit alles voor haar ogen heeft zien gebeuren...

Soms merkt niemand de verdrinking op of gaat het om een wanhoopsdaad. De brandweer wordt dan verzocht de drijvende lijken die reeds dagenlang in het water vertoeven te bergen.

Maar niet alleen de "Lac van Loppem" eist zijn tol. Ook in de als zwemdok uitgeruste vijver van de Abdij van Zevenkerken komt op 21 juni 1963 de 33-jarige pater André Christiaans van de Abdij van Steenbrugge door verdrinking om het leven. De brandweer vond hem terug na een uur dreggen vanuit de reddingsboot, maar alle leven was reeds geweken en het lijk werd overgebracht naar de infirmerie van de Abdij van Zevenkerken.

Zelfs kleine sloten kunnen gevaarlijk zijn.

Op 6 januari 1967 viel de kleine Yves Snaet in een sloot, waar hij bewusteloos werd uitgehaald. Het slachtofferdje werd overgebracht naar Dr. Beeckman, die echter niet thuis was. Zijn vrouw belde onmiddellijk de brandweer op die met zuurstofapparaten het kind pogde tot leven te wekken. Deze pogingen werden met succes bekroond en het kind kon met voortdurende beademing naar de Minnewaterkliniek worden overgebracht, waar de dokters aan de vertwijfelde vader konden meedelen dat zijn zoontje zou kunnen worden gered.

Loppem terug naar Oostkamp?

Intussen was de grote "brandweer-liefde" tussen het Loppemse gemeentebestuur en de stad Brugge echter aan het afkoelen. De reden hiervoor was van financiële aard.

Op 20 december 1951 liet de stad Brugge weten dat de jaarlijkse vaste tussenkomst voor Loppem zou worden verhoogd van 1,50 fr naar 5 fr per inwoner, maar wel zouden dan geen supplementaire kosten meer moeten betaald worden bij de individuele tussenkomsten. De gemeente Loppem liet op 3 maart 1952 weten dat ze hiermee akkoord ging. De overeenkomst met Brugge werd dan ook op 28 april 1952 in die zin aangepast.

Op 3 december 1958 liet de Stad Brugge weten dat het beslist had de gevraagde tussenkomst te verhogen tot 10 fr per inwoner, gezien de uitgaven voor het inrichten van een behoorlijke brandweerdienst in de laatste periode ernstig waren gestegen. Loppem liet op 20 januari 1959 weten akkoord te gaan, maar tegen zijn zin in. In de brief werd opgemerkt: Het gemeentebestuur kan nochtans niet nalaten te verklaren, dat het in de toekomst zich niet meer zal onderwerpen aan dergelijke beslissing; het dunkt

ons dat de aangesloten gemeenten hiervoor dienen voorafgaandelijk geraadpleegd te worden."

De Stad Brugge repliceerde met een uitgebreide uiteenzetting over de kosten van zijn brandweerdienst, die slechts voor 10 % werden gedekt door de 17 bij Brugge aangesloten gemeenten en voor de rest volledig ten laste kwamen van de stad.

Op 30 april 1965 laat de Stad Brugge opnieuw weten de bijdrage te zullen verhogen naar 15 fr per inwoner. - Ook hiermee gaat Loppem akkoord.

Groot was de verwondering echter wanneer nauwelijks enkele maanden later de Stad Brugge reeds opnieuw liet weten de bijdrage te verhogen en nu naar 25 fr per inwoner. Als reden werd opgegeven dat zulks was ingegeven door de hogere overheid.

Nu kon het Loppemse gemeentebestuur helemaal niet meer akkoord gaan. De zaak werd besproken op de gemeenteraad van 27 augustus 1965, alwaar werd beslist de verhoging niet te betalen en opnieuw aan te sluiten bij het brandweerkorps van Oostkamp, dat wel genoeg nam met een bijdrage van 15 fr per inwoner! De overeenkomst met Brugge werd dan ook opgezegd bij brief van 31 augustus 1965 en aan Oostkamp werd officieel gevraagd of zij bereid waren vanaf 1 januari 1966 de brandweerdienst te verzorgen in Loppem. Oostkamp bleek daartoe maar al te graag bereid en bevestigde dat het niet méér zou vragen dan 15 fr per inwoner.

Dit alles was echter zonder de Gouverneur gerekend.

Reeds bij brief van 21 september 1965 vroeg deze om verdere uitleg.

Het gemeentebestuur van Loppem liet daarop per kerende weten

dat men naar Oostkamp wilde verhuizen, nu de bijdrage van 25 fr per inwoner door Brugge gevraagd, te zwaar zou zijn voor de gemeentefinanciën, de brandweer van Oostkamp intussen veel beter uitgerust was dan enkele jaren voordien en tussen Oostkamp en Loppem ook een nieuwe weg was aangelegd die de afstand tot 2,5 km beperkte, waar de stad Brugge toch nog 8 km ver was.

Op 26 oktober 1965 liet de Gouverneur echter weten dat hij er niet kon mee instemmen dat Loppem zich voortaan door de Oostkampse brandweer zou laten bedienen. Het financiële argument werd van de hand gewezen, nu een aan gang zijnde hervorming er zou voor zorgen dat een eenvormige bijdrage voor het ganse Rijk zou worden vastgesteld. In dat geval zou Loppem er dus geen financieel voordeel meer mee doen om bij oostkamp aan te sluiten. Verder werd erop gewezen dat Oostkamp inderdaad dichter was, maar dat daar enkel een vrijwilligerskorps aan het werk was, zodat het voordeel van de kortere afstand teniet werd gedaan door de langere tijd alvorens uitgerukt kon worden. Loppem werd dus verplicht bij Brugge te blijven en 25 fr per inwoner te betalen...

De Loppemse gemeenteraad legde zich daar op 9 november 1965 noodgedwongen bij neer, maar liet toch schriftelijk aan de Gouverneur weten dat het zijn spijt uitdrukte "tot deze beslissing gedwongen te zijn geweest".

In dezelfde zin werd ook aan de stad Brugge bericht gelaten: "Noodgedwongen heeft de raad dan ook in dezelfde vergadering Uw voorstel tot verhoging van de bijdrage moeten aanvaarden."

De stad Brugge poogde de pil wat te vergulden door begin 1966 het College van Burgemeester en Schepenen van Loppem uit te nodigen voor een geleid bezoek aan de nieuwe brandweerkazerne aan de Walweinstraat.

Bij de nieuwe organisatie van de brandweerdiensten in 1968 bleek Loppem ingedeeld te worden bij de gewestelijke groep Brugge. Praktisch veranderde er dus niets.

Een laatste financiële discussie ontstond na de fusie van Groot-Brugge, waarbij Loppem op 1 januari 1971 190 ha van zijn grondgebied verloor. Bij de berekening van de financiële tussenkomst inzake brandbestrijding, door Loppem te betalen voor het jaar 1971, hield de provinciale administratie echter geen rekening met de nieuwe gegevens omtrent het Loppemse grondgebied, maar werd de bijdrage van Loppem vastgesteld op basis van de oude gegevens van vóór 1 januari 1971. Dit was volgens het Loppemse gemeentebestuur onjuist en de bijdrage diende volgens hen 188.461 fr te zijn en niet 201.284 fr, zoals door de provincie bepaald.

Ook in deze discussie trok Loppem echter aan het kortste eind en legde het zich uiteindelijk bij de berekening door de provincie neer, temeer daar de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten van oordeel was dat een gerechtelijke procedure voor de Raad van State vrijwel kansloos was.

De kosten voor brandbestrijding liepen trouwens snel op en bedroegen in 1976 al een bedrag van 431.167 fr.

Op 29 november 1976 werd de gemeente Loppem er dan door de Gouverneur van ingelicht dat na de fusie met Zedelgem, deze ganse fusiegemeente vanaf 1 januari 1977 voorlopig zou worden toebedeeld aan de brandweergroep van Torhout, hetgeen voor de Loppemse deelgemeente dus een bediening door dit brandweerkorps met zich zou meebrengen.

Zover zou het echter nog niet onmiddellijk komen.

De gemeenteraad van het nieuwe Groot-Zedelgem besliste na de fusie dat de deelgemeente Loppem voorlopig verder zou worden bediend door het Brugse korps, terwijl de rest van de nieuwe gemeente door Torhout zou worden bediend.

In zitting van 9 oktober 1991 werd dan door de Zedelgense gemeenteraad beslist dat ook de deelgemeente Loppem vanaf 1 januari 1992 zou worden bediend door het Torhoutse brandweerkorps.

Daarmee is de geschiedenis allicht nog niet ten einde, want in een toespraak van begin oktober 1993 heeft de heer Provinciegouverneur erop gewezen dat er ten zuiden van Brugge een grote witte vlek blijft zonder eigen brandweervoorziening, die zou dienen opgevuld te worden door de oprichting van bijkomende korpsen (de fusiegemeente Zedelgem is de grootste gemeente van West-Vlaanderen zonder eigen brandweerkorps).

Branden in de periode 1966-1976.

In de laatste tien jaar van het onafhankelijke Loppem vielen geen zware branden te melden.

Op 17 februari 1966 brak brand uit in een houten bergplaats op het terrein van de Gebroeders Verhaeghe aan de Heidelbergstraat. De bergplaats bevatte vooral zaagsel en afvalhout. De brand kon spoedig overmeesterd worden en alle andere gebouwen op het terrein konden worden gevrijwaard.

Hetzelfde jaar is er op 4 april ook een kleine brand in een autobergplaats bij de woning van Maurice Versyck aan de Van Ockerhoutstraat.

Meer schade is er wanneer op 10 februari 1968 aan de O.L.-Vrouwdreef het buitengoed van dokter Jozef Vermeersch uit Roeselare in de vlammen opgaat. Het gaat om een houten bungalow, die volledig in lichtelaaie staat op het ogenblik dat de spuitgasten ter plaatse komen. Slechts zeer weinig kan gevrijwaard worden. De kostbare inboedel en een rashond blijven in de brand.

Kort erna, op 24 augustus 1968, gaat op het kampeerterein van de Lac van Loppem een woontent met inboedel in de vlammen op. Oorzaak van de brand is een onbewaakte frietketel, die in brand is gekomen en de tent heeft aangestoken.

Op 31 augustus 1970 brandt het ovenkot af op hofstede-manège De Ruwe aan de Torhoutsesteenweg. Oorzaak zijn wegsplattende vuurgensters uit een fornuis dat in dit ovenkot stond opgesteld.

Een vrijwel identieke brand doet zich op 21 september 1971 voor op de hoeve van André Van Audenaerde op het Costerveld. Ingevolge het fornuis komt het ovenkot af te branden.

Tweemaal wordt de woning van Albert Vercruysse aan de Torhoutsesteenweg 24, geteisterd door schouwbrand. Een eerste maal gebeurt dit op 27 januari 1972 en een tweede maal op 9 december 1974.

Andere schouwbranden deden zich voor op 25 mei 1967 bij landbouwer Henri De Ruwe aan de Rijselstraat 19, op 4 mei 1972 bij André Caspers aan de Sint-Martinusstraat 14, en op 30 januari 1976 aan de Kapellestraat 25.

OP 16 maart 1973 ontstond er begin van brand in het parochiaal centrum. Bij de controle van het mazoutpeil in de mazouttank werd een lucifer gebruikt die in de inkuipingsput viel en de aldaar aanwezige stookolie deed ontvlammen. De brandweer werd

onmiddellijk verwittigd en was negen minuten later ter plaatse. Zij kon tijdig het vuur doven. Het had veel slechter kunnen zijn...

Op 4 augustus 1973 breekt brand uit in de werkplaats Vanden Berghe aan de Ieperweg 61. De loods brandt volledig af, maar het woonhuis kan gered worden. De brandweer sluit kwaadwilligheid niet uit.

Nauwelijks een week later is er opnieuw een kleine brand op de hoeve-manège De Ruwe. Ditmaal betreft het de zolder boven de paardenstallen. De brand is vlug bedwongen. Wel wordt aan de eigenaar de raad gegeven zich te voorzien van een voorraad bluswater, gezien de afgelegen ligging van zijn erf en het ontbreken van waterleiding.

Op 13 juli 1974 roept de rijkswacht de brandweer op wegens een groot vuur op het erf van het aannemersbedrijf Verhaeghe aan de Heidelbergstraat. Dit blijkt niets meer te zijn dan afval dat door de werknemers van het bedrijf zelf vrijwillig in brand is gestoken.

In het laatste jaar voor de fusie wordt er op 18 maart 1976 nog een ernstige brand genoteerd in de stallen van landbouwer Willy Verhegge aan de Zeedijkweg, waarbij ook een aantal dieren omkomen. De brandweer zet 24 manschappen en 6 lansen in. Twee brandweerlieden raken licht gewond. Het blussen duurt acht uren.

Op 19 november 1976 woedt nog een kleine brand in het in aanbouw zijnde huis van Walter Vandamme aan de Tulpenlaan 61. Isolatiemateriaal op de benedenverdieping is duidelijk moedwillig in brand gestoken. De brandweer kan alles spoedig doven.

Opnieuw zijn er in die periode heel wat gras- en bosbranden, terwijl er ook problemen zijn met de gemeentelijk vuilnisbelt in de bossen aan de Haandekooi.

Deze vuilnisbelt was aangelegd midden in de bossen en van tijd tot tijd werd aldaar door gemeentewerklieden afval verbrand, waarbij het vuur soms een dergelijke uitbreiding nam dat nabijgelegen bossen erdoor werden bedreigd. Zo moest de brandweer tussenkomen op 30 mei 1966 en op 21 augustus 1967 (die dag zelfs tweemaal). Aan de boswachter werd opgedragen ervoor te zorgen dat daar geen afvalproducten meer werden verbrand.

De brandweer wordt trouwens in die periode geconfronteerd met heel wat meer gevallen waarin het verbranden van afval uit de hand loopt.

Op 11 mei 1967 is een landbouwer bezig met op zijn weide op de wijk de Sparre afvalproducten te verbranden. Hij verliest de controle over het gemaakte vuurtje en een nabijgelegen dennenbos van 100 m bij 50 m gaat in de vlammen op.

Soortgelijke gevallen doen zich nog voor op 1 mei 1970 langs de Torhoutsesteenweg, op 9 november 1970 op een bebost perceel villagrond langs de Bosduivenstraat, op 24 maart 1973 aan de Bakkershofstraat (800 m² droog gras gaat in de vlammen op), en op 29 maart 1973 aan de Henri Blommelaan.

De zomer van 1976 lijkt wel behekst, want er komen vanuit Loppem niet minder dan 6 dergelijke brandmeldingen bij de brandweer binnen. Op 20 april 1976 loopt op de Andrieshoek het verbranden van aval op een braakliggend stuk grond uit de hand; op 11 mei 1976 gaat het op de Scheuremanswijk mis bij het

verbranden van cementzakken bij een in aanbouw zijnde huis; op 15 mei 1976 steekt een onvoorzichtige garagist bij het verbranden van afval de haag van zijn buurman aan; op 24 juni 1976 zet het verbranden door gemeentearbeiders van droog gras afkomstig van het voetbalterrein een nevenliggend terrein aan de Begonialaan in brand; op 6 juli 1976 dient een bij het verbranden van oogstafval aangezet stoppelveld langs de Heidelbergstraat te worden geblust; en op 12 juli 1976 is er nog een uit de hand gelopen afvalverbranding langs de Guido Gezellelaan.

Ook de berm van de autoweg zorgt in die jaren opnieuw voor een aantal tussenkomsten, o.a. op 10 juli 1973, op 14 september 1973, op 24 mei 1976 en op 1 juli 1976. voornaamste oorzaak is zelfontbranding en het wegwerpen van brandende sigaretten vanuit voorbijrijdende wagens.

Andere bos- en grasbranden doen zich nog voor op 22 maart 1969 op een perceel bouwgrond langs de Torhoutsesteenweg, op 20 juni 1970 in een dennenbos nabij de Abdij van Zevenkerken, op 12 april 1971 langs de spoorwegbedding van de lijn Brugge-Kortrijk, op 1 februari 1972 op het opslagterrein van de firma Himpe aan de Autobaan, op 9 mei 1976 in de bossen rond de Lac en op 11 juli 1976 op een perceel braakliggende grond aan de Eninckstraat.

Erger is wel de bosbrand op 10 juli 1976, waarbij in de omgeving van de autoweg anderhalve hectare bos in de vlammen opgaat en de Brugse brandweer 8 wagens en 47 manschappen moet inzetten om het vuur te doven. Op een bepaald ogenblik moet zelfs de Puma-helikopter van de Rijkswacht worden aangewend om bij de blussingswerken hulp te bieden.

Het jaar 1976 was trouwens de absolute topper inzake tussenkom-

sten van de Brugse brandweer te Loppem. Het korps diende in de loop van dat jaar niet minder dan 22 maal tussen te komen, waarbij zelfs vier dagen naeen in de maand juli.

Diverse taken.

Tenslotte zien we ook dat de brandweer steeds meer tussen komt i.v.m. taken, die niet strikt het bestrijden van brand betreffen.

Zo verleent de brandweer ook hulp bij watersnood.

Erg was de toestand op 29 november 1975 op de wijk De Toekomst, die 's morgens volledig blank was komen te staan. In sommige straten reikte het waterpeil tot 30 cm hoog. Zandzakjes lagen voor deuren en garages, maar in vele woningen was het water toch binnengedrongen. ER werden door de brandweer vier pompen opgesteld en tevens geulen gemaakt naar een lager gelegen beek. Pas na 12 uren werk kwam het wegdek terug van onder het water te voorschijn. Al die tijd was de wijk afgesloten voor het verkeer.

Op 30 november 1975 was de brandweer terug te Loppem om de kelder van de kleuterschool aan de Buskinlaan leeg te pompen.

Memorabel was ook het onder water lopen van de fabriek Rosse-
neu aan de Heidelbergstraat op nieuwjaarsdag 1965. In gans de fabriek stond het water 20 cm hoog. Er diende hard gewerkt om de schade voor het machinepark zo beperkt mogelijk te houden.

Andere tussenkomsten van de brandweer werden genoteerd wegens de ontploffing van een waterverwarmer met zware waterschade als gevolg (18 december 1976), het bevrijden van personen uit een woning (18 oktober 1974 en 25 oktober 1975), het

leveren van drinkwater (13.10.1976) en het verdelgen van wespen (22 juli 1976).

Hiermee eindigt dan onze bespreking van branden en brandbestrijding op de deelgemeente Loppem in de periode vanaf $\pm$ 1935 tot aan de wording van Groot-Zedelgem.

In volgende bijdragen behandelen we de branden en brandbestrijding in dezelfde periode 1935 tot 1976 op de deelgemeenten Veldegem en Aatrijke.

GEBRUIKEN BIJ DE VERKOOP OF GIFT
VAN EEN ONROEREND GOED
IN DE 13de EEUW

V. Deceuninck C.F.X.

De media hebben al met heel wat woorden en papier de aandacht gevestigd op het Vloethemveld, nu het Ministerie van Landsverdediging aanstalten maakt om het deel van genoemd gebied dat tot hertoe gebruikt werd als munitiedepot, te verkopen.

In onze eerste jaargang bezorgde Géry Cappon al een historisch overzicht van Vloethemveld, waar we graag naar verwijzen.

Dhr. Germain Bonte verwees me onlangs naar het werk van M. Gysselinck "Corpus van Middelnederlandse teksten", waarin een merkwaardig document in verband met Vloethemveld is opgenomen.

Ic jan die busere van basseuelde ruddere Doe te wetene allen den ghenen die / dese letteren zelen zien ende horen lesen. Dat die meester ende die broedere van / den hospitale van sente jans huus jn brugghe, mie ghenoech hebben ghe / daen van minen rechte, van ride ghelde ende van blase ghelde, als van tween / hondert, ende tiene buunren ende twee jmeten woestinen of velds liggende / tusscen der prochghien van snellengheem, zedelgheem, ende artrike enter bin / nen, welke woestine ende velt vorseit, zi ghecreghen hebben jeghen minen / heere den

grave van vlaendren, Ende jn orconden van desen dinghen, zo hebbic / dese letteren gheseghelt met minen zeghele. Dit was ghedaen jnt jaer / ons heeren als men screef. Dusentich, Twee hondert. Neghentich ende zesse / tsondaghes vor sente marien maddaleenen daghe.

"Vertaald":

Ik, Jan de Busere van Bassevelde, ridder, geef te kennen aan allen die deze brief zullen zien en horen lezen dat de meester en de broeders van het hospitaal van het Sint-Janshuis in Brugge mij voldaan hebben van het recht op "rijgeld" en "blaasgeld" voor tweehonderd en tien bunders en twee gemeten woestijn of veld liggende tussen (op de grens van) de parochies Snellegem, Zedelgem en Aatrijke en erin. De voorzeide woestijn en het veld hebben zij gekregen van mijn heer de Graaf van Vlaanderen. Deze zaak in een oorkonde vastgelegd, heb ik dit schrijven met mijn zegel bevestigd. Dit gebeurde in het jaar ons Heren toen men schreef duizend tweehonderd zesennegentig, op de zondag voor het feest van Sint Maria-Magdalena.

Het betreft niet de koopakte of begiftigingsakte, wel een akte waarbij "Jan die Busere van Bassevelde" bevestigt voldaan te zijn geweest door de broeders van het Sint-Janshospitaal te Brugge voor zijn "optreden" die de gift - volgens de toen geldende gebruiken - meebracht.¹

Dit document laat ons toe een idee te vormen betreffende gebruiken die in die tijd bij een overdracht van eigendom in zwang waren.

Dat koningen en graven toen een hele hofhouding erop na hielden, zal niemand verwonderen. Een vertrouwenspost had er zeker

de buticularius of (opper-)schenker (ook wel keldermeester genoemd). Dat die vertrouwenspersoon ook aangesproken werd voor andere zaken, zal niemand verwonderen. Hij trad vrij vaak ambtshalve op in zaken die met wijn of wijnkelders weinig te maken hadden. Hij werd o.a. betrokken bij de schenking of de verkoop van de gronden van de graaf. Zijn taak bestond erin de betreffende percelen "om te rijden". Zo lezen we dat in maart 1233 "vir nobilis dominus Raso de Gavera, butilarius Flandriae" en ridder Alard Busere in gezelschap van houtvesters en jagers op bevel van de graaf 25 bunder moergrond "omreden" hebben.²

Ridder Alard Busere had meer te doen dan de edele heer te vergezellen. Hij was de "buccinator" of "busere" (=hoornblazer). Zijn taak bestond erin de overdracht van het goed officieel bekend te maken. Dit gebeurde door op de hoorn of "buse" te blazen (= "huteblazen" of "uteblazen": door hoorngeblaas of trompetgeschal afkondigen of bekend maken³).

De functie van "buccinator" of "busere" werd erfelijk en zo ontstond het geslacht "Busere". Alard Busere, ridder, die we aantreffen in 1222, huwde met Lauretta (van Bassevelde ?), de stamvader van het geslacht Busere van Bassevelde.⁴

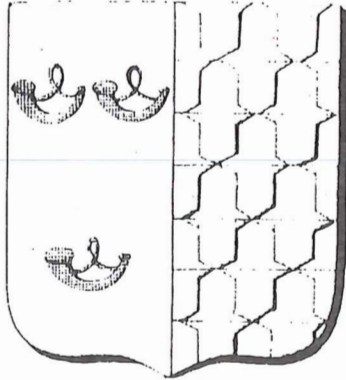
In verscheidene toenmalige akten wordt "Jan (de) Busere van Bassevelde" vermeld. In het geslacht "(de) Busere van Bassevelde" komt de naam Jan, Ian of Jehan dikwijls voor, zodat we moeilijk kunnen vaststellen of het over dezelfde persoon gaat.

Of kan de heraldiek een handje toesteken?

Op het zegel van Hugo Busere van Bassevelde, zoon van Alard Busere, staan twee jachthoorns afgebeeld.⁵

We vonden het wapen van een Jan de Busere, schepen van het Brugse Vrije in 1350, die drie jachthoorns in zijn schild voert⁶ (zie afbeelding op volgende bladzijde).

Busere, De.

77.

Mogen we uit die jachthoorns besluiten tot verwantschap tussen Hugo en Jan? Of is het enkel een zinspeling op de naam "de Busere"?

In de oorkonde die wij hier bespreken zien we dat "Jan die busere van Bassevelde" zelfstandig als ommerijder en als buccinator of hoornblazer optreedt.

Bij het omrijden werden de grenzen en de oppervlakte van het betreffende stuk grond bepaald. Het omvatte meer dan er eens om (rond) te rijden (te paard). Hoe het in zijn werk ging, daar hebben we het raden naar. Maar het resultaat ligt er niet om: in het geval van Vloethemveld kwam men tot een oppervlakte van "tween hondert, ende tiene buunren ende twee jmeten".⁷

Vooraf de "twee jmeten" wijzen erop dat men nauwkeurig de oppervlakte mat.

De afbakening of bepaling van het betreffende stuk grond werd eveneens door ze vastgelegd. Dat verkreeg men door natuurlijke

elementen (beek, vijver,...) ofwel door menselijke elementen (weg, huis,...) aan te duiden of nog door nieuwe constructies op te richten. Een voorbeeld hiervan vinden we in het charter van 1392 waarbij Franchois Vanden Poele 24 bunders veld aan Hughe Hughezone schenkt, "zijnde viere en twintich bunnre velts, dat men heet Bulscamp, ligghende in de prochie van Zedelghem *ten steenen cruce, an de noordside van den Groten Heerweghe, tusschen Brugghe ende Dixmude...*".⁸

Die karwei moest vergoed worden door de koper of de begunstigde van de gift. De vergoeding werd "ride ghelde" genoemd en werd uitbetaald aan de "rider", aangesteld door de verkoper of de gever.

De nieuwe eigenaar moest ook de buccinator of busere vergoeden met het "blase gelde".

Eens voldaan voor hun werk maakte de "rider" een akte op waarbij hij dit bevestigde, waardoor de eigendom officieel aan de nieuwe eigenaar toekwam.

De voorliggende oorkonde werd opgesteld door "Jan die busere van Bassevelde" die optrad als "ommerijder" en "busere" bij de overdracht van het Vloethemveld aan de broeders van het Sint-Janshospitaal van Brugge.

De oorkonde geeft een omschrijving van de gift van Graaf Gwijde van Dampierre: 210 bunders en 2 gemeten "woestinen of velds".

"Woestine" is niet te verstaan in de huidige betekenis van het woord "woestijn", maar wel als wildernis, met dicht struikgewas begroeid land, dorre vlakte. Het maakte deel uit van het Bulscamp veld, een heidegebied, dat zich uitstreckte tot aan Deinze.

BRONNEN:

1. GYSSELING M., *Corpus van Middelnederlandse teksten tot en met het jaar 1300*, 's Gravenhage, 1977.
2. R.A. Gent, Sint-Baafskathedraal, fonds Lavaut, doos B, nr. 57.
3. VERDAM J., *Middelnederlandsch handwoordenboek*, 's Gravenhage, 1932.
4. WARLOP E., *De Vlaamse adel voor 1300*, deel II, Handzame, 1968, p. 292-294.
5. STOCKMAN L. *De brieven van Aalter*, in APPELTJES VAN HET MEETJESLAND, Maldegem, 1969, p.139.
6. VAN DIJCKE F., *Recueil héraldique*, Brugge, 1851, nr 77.
7. Het "buunre" of bunder had een oppervlakte van 1,327104 ha, een "jmete" of gemet 4423,68 m². - DE SCHRIJVER H., *De oude landmaten in Vlaanderen*, Handzame, 1979.
8. CAPPON G., *De Hoeve Noortweghe en haar bewoners*, in ZILLEGHEM, 3de jg., 1982, p. 63-64.